

Comunicat tècnic del 04-03-2015 sobre la tributació en l'impost sobre la renda de les persones físiques de determinats productes financers

Comunicat tècnic sobre la tributació en l'impost sobre la renda de les persones físiques de determinats productes financers

Destinatari: Aquest comunicat tècnic va destinat als obligats tributaris de l'impost sobre la renda de les persones físiques i als obligats a practicar retencions i ingressos a compte de l'impost esmentat.

Normativa: Llei 5/2014, del 24 d'abril, de l'impost sobre la renda de les persones físiques -d'ara en endavant la Llei de l'impost-, i el Reglament d'aplicació de la Llei 5/2014, del 24 d'abril, de l'impost sobre la renda de les persones físiques -d'ara en endavant el Reglament d'aplicació-.

1. Objecte d'aquest comunicat tècnic

Establir els criteris de tributació de determinats instruments i productes financers per part dels obligats tributaris de l'impost sobre la renda de les persones físiques, aprovat per la Llei de l'impost, el qual s'aplica als períodes impositius iniciats a partir del 1 de gener del 2015.

2. Tributació de determinats instruments i productes financers

a) Normativa aplicable

L'article 19 de la Llei de l'impost sobre la renda de les persones físiques –d'ara en endavant, "l'IRPF" o "l'impost"– defineix les rendes del capital com "les utilitats o contraprestacions, sigui quina sigui la seva denominació o naturalesa, dineràries o en espècie, que provinguin, directament o indirectament, d'elements patrimonials, béns o drets, la titularitat dels quals correspongui a l'obligat tributari i que no estiguin destinats a activitats econòmiques [...]".

El seu segon paràgraf afegeix que, no obstant això, "les rendes derivades de la transmissió de la titularitat dels elements patrimonials, fins i tot quan hi hagi un pacte de reserva de domini, tributen com a guanys o pèrdues de capital, excepte que per aquesta Llei es qualifiquin com a rendes del capital".

Dins de les rendes del capital, l'article 22 de la Llei de l'impost delimita el concepte de rendes del capital "mobiliari" per referència a les categories següents:

- Dividends i altres rendes derivades de la participació en el patrimoni net d'entitats. S'especifica que el terme "dividends" comprèn "les rendes de les accions, les accions o els bons de gaudiment, les participacions, les parts de fundador o altres drets, excepte els de crèdit, que permetin participar en les utilitats d'una entitat per la condició de soci, accionista, associat o partícip. Tenen la mateixa consideració les distribucions de resultats procedents de qualsevol organisme d'inversió col·lectiva de dret andorrà regulat en la normativa aplicable a aquests organismes".

- Rendes procedents de la cessió a tercers de capitals propis. S'indica que tenen tal consideració "els interessos i qualsevol altra forma de retribució pactada com a remuneració per aquesta cessió, així com les rendes que deriven de la transmissió, el reemborsament, l'amortització, el bescanvi o la conversió de qualsevol classe d'actius representatius de la captació i la utilització de capitals aliens".
- Rendes procedents d'operacions de capitalització i de contractes d'assegurances de vida o invalidesa que no tinguin la consideració de rendes del treball d'acord amb el que estableix l'article 12 de la Llei de l'impost.
- Rendes obtingudes de la prestació d'assistència tècnica, de l'arrendament o sotsarrendament de béns mobles, negocis o mines, així com rendes derivades de la cessió de certs drets de propietat intel·lectual, industrial i similars, i de drets d'imatge, sempre que totes aquestes rendes no tinguin la consideració de rendiments de les activitats econòmiques.

L'article 14 de la Llei de l'impost defineix com a "rendes íntegres d'activitats econòmiques" les que "procedint del treball personal i del capital conjuntament, o d'un sol d'aquests factors, impliquin l'ordenació per compte propi de factors de producció materials i humans o d'algun d'aquests factors de producció, amb la finalitat d'intervenir en la producció o la distribució de béns o en la prestació de serveis".

D'acord amb l'article 24 de la Llei de l'impost es consideren guanys i pèrdues de capital "les variacions en el valor del patrimoni de l'obligat tributari que es posin de manifest amb motiu de qualsevol alteració en la seva composició, excepte que per aplicació d'aquesta Llei es considerin rendes".

Les rendes del capital mobiliari i els guanys i pèrdues de capital s'integren dins de la base de tributació de l'estalvi, tal com aquesta es defineix a l'article 32 de la Llei de l'impost. Aquesta base de tributació de l'estalvi dona lloc, després de l'aplicació de la reducció establerta a l'article 37 de la Llei de l'impost, a la base de liquidació de l'estalvi, definida a l'article 34 de la mateixa Llei.

Finalment, l'article 50 de la Llei de l'impost estableix l'obligació, a càrrec de les entitats i de les persones jurídiques residents al Principat d'Andorra, de practicar retenció i ingrés a compte, en concepte de pagament a compte de l'IRPF corresponent al perceptor, i a ingressar-ne l'import al ministeri encarregat de les finances, quan satisfacin, entre d'altres, rendes del capital mobiliari, excepte en el cas que les rendes estiguin exemptes en virtut del que estableix l'article 5 de la mateixa Llei.

La mateixa obligació correspon a les persones físiques residents al Principat d'Andorra que realitzin activitats econòmiques, respecte de les rendes que satisfacin o abonin en l'exercici d'aquestes activitats i a les persones físiques o jurídiques no residents fiscals que operin al Principat d'Andorra mitjançant un establiment permanent.

En darrer lloc, l'obligació de retenir o ingressar a compte també s'estén, en virtut de l'apartat 9 de l'article 50 de la Llei de l'impost, a les entitats i a les persones jurídiques residents al Principat d'Andorra o no residents fiscals que operin al Principat d'Andorra mitjançant un establiment permanent, i que siguin dipositàries de valors mobiliaris estrangers o tinguin al seu càrrec la gestió del cobrament de les rendes derivades d'aquests valors, respecte de les rendes derivades d'aquests valors.

Pel que fa al còmput de la retenció o ingrés a compte sobre les rendes del capital mobiliari, s'han de tenir en compte les regles següents:

- Quan s'hagi de practicar una retenció o un ingrés a compte sobre una renda del capital mobiliari d'acord amb el que s'estableix en l'apartat 9 de l'article 50 de la Llei de l'impost, l'import de la retenció es minora mitjançant l'aplicació de la deducció per eliminar la doble imposició internacional prevista en l'article 48 de la mateixa Llei, a què pugui tenir dret l'obligat tributari, en relació amb l'impost estranger a què hagi estat sotmesa aquesta renda.

- L'obligat tributari pot sol·licitar a la persona o entitat pagadora de les rendes que minori la base sobre la qual s'aplica el percentatge de retenció en l'import de la reducció prevista a l'article 37 de la Llei de l'impost. El procediment i les condicions necessàries per exercir aquesta opció es regulen a l'article 23 del Reglament d'aplicació, i quan l'obligat tributari ha exercit aquesta opció, la persona o entitat pagadora ha de remetre al ministeri encarregat de les finances una declaració ajustada al model oficial, segons preveu l'apartat 4 de l'article 24 del Reglament d'aplicació.

b) Criteris generals

En primer lloc, és necessari establir una primera distinció a l'efecte de determinar les rendes procedents dels productes financers objecte d'aquest comunicat en funció que aquestes rendes procedeixin del desenvolupament d'una activitat econòmica, tal com es defineix a l'article 14 de la Llei de l'impost, o no.

Les rendes derivades dels productes objecte d'anàlisi que s'obtinguin en el marc d'una activitat econòmica, tenen la qualificació de rendes íntegres d'activitats econòmiques i es regulen per allò que s'estableix a la secció tercera del capítol IV de la Llei. Així mateix, aquestes rendes s'emmarquen dins de la base de tributació general, tal com aquesta es defineix a l'article 31 de la Llei de l'impost.

L'anàlisi que figura en els apartats següents d'aquest comunicat tècnic parteix de la consideració que les rendes en qüestió no tenen la consideració de rendes íntegres d'activitats econòmiques, en la mesura que l'obligat tributari no les obté en el context del desenvolupament d'una activitat econòmica tal com es defineix legalment.

En segon lloc, i pel que fa als productes financers analitzats més endavant, cal establir una altra diferenciació: reben la qualificació de "rendes de capital" les que es deriven de la *titularitat* dels elements patrimonials, mentre que tributen com a guanys o pèrdues de capital les derivades de la *transmissió* d'aquesta *titularitat*,

“excepte que per aquesta Llei es qualifiquin com a rendes del capital” (article 22 de la Llei de l'impost).

En aquest sentit, l'article 22.2 de la Llei de l'impost inclou dins la definició de rendes del capital procedents de la cessió a tercers de capitals propis, “la transmissió, el reemborsament, l'amortització, el bescanvi o la conversió de qualsevol classe d'actius representatius de la captació i la utilització de capitals aliens”. Per tant, les rendes procedents de la transmissió d'aquests actius que representin la cessió de capitals aliens es consideren com a rendes del capital mobiliari.

A la vista de tot l'anterior, es pot concloure que les rendes generades en relació amb els productes financers analitzats en aquest comunicat poden rebre dos qualificacions: rendes del capital o guanys o pèrdues de capital.

L'enquadrament de la renda dins la categoria de rendes de capital obliga a establir una diferenciació addicional, en els termes següents:

- Es consideren com a “dividends i altres rendes derivades de la participació en el patrimoni net d'entitats” les contraprestacions obtingudes per l'obligat tributari, sigui quina sigui la forma com es materialitzin, que es derivin de la seva condició d'accionista, soci, associat o partícip d'una entitat i representin l'expressió del seu dret a participar en els beneficis socials, inherent a l'esmentada posició com a accionista, soci, associat o partícip.
- Per contra, tenen la consideració de “rendes procedents de la cessió a tercers de capitals propis” les remuneracions derivades d'operacions o contractes en els quals l'obligat tributari entrega (o “cedeix”) un capital a un tercer, si en rep com a contraprestació una renda i es genera al seu favor un dret de crèdit a la devolució del capital cedit.

L'element diferencial fonamental entre ambdós tipologies de rendes del capital descansa en la posició jurídica que té l'inversor i, en particular, en els drets que hi estan associats: mentre que l'accionista d'una entitat té una sèrie de drets econòmics (el dret al dividend i la quota de liquidació, essencialment) i polítics establerts a les disposicions legals reguladores del règim jurídic de les entitats de què es tracti i als seus estatuts socials, el “cedent” d'un capital a un tercer és essencialment titular d'un dret de crèdit davant del seu deutor, derivat de les estipulacions contractuals i, si escau, de les disposicions legals reguladores del contracte.

L'anàlisi dels diferents productes financers que es recull en aquest comunicat tècnic pren com punt de partida la descripció aquí continguda i la qualificació consegüent de la seva naturalesa jurídica, tal com es descriu en els apartats següents. No obstant això, aquesta anàlisi s'ha d'entendre sense perjudici de les facultats de l'Administració tributària de portar a terme una qualificació diferent dels fets, actes o negocis realitzats, d'acord amb les disposicions que, quant a la qualificació i a l'abús de les normes tributàries, es contenen a la Llei de bases de l'ordenament tributari.

c) Anàlisi específica dels productes objecte d'aquest comunicat

L'anàlisi que es conté a continuació parteix de la descripció que es recull en cada apartat en relació amb els diferents productes objecte d'aquesta nota, la qual està basada bé en la normativa aplicable als mateixos productes, bé en les característiques que, d'acord amb les pràctiques més usuals del mercat, normalment es donen en cada cas. Per tant, les conclusions tècniques relatives a cada producte són traslladables a tots els que mantinguin una identitat, pel que fa als seus elements substancials, amb els descrits en aquest document. En relació amb productes o instruments que presentin elements diferencials amb els analitzats aquí, els quals siguin rellevants als efectes de la seva caracterització fiscal, no quedarien coberts per aquesta anàlisi i haurien de ser objecte d'una consulta específica.

i. Préstecs de diners

El contracte de préstec de diners es pot definir com aquell contracte en virtut del qual una part entrega a l'altra una quantitat en metàl·lic amb l'obligació que aquesta altra part li retorni una quantitat equivalent de diners. El préstec pot ser gratuït o bé amb el pacte de satisfer un interès.

Des del punt de vista de l'IRPF, els interessos percebuts pels prestadors que siguin obligats tributaris d'aquest impost es qualifiquen com a renda del capital mobiliari derivada de la cessió a tercers de capitals propis, tal com es defineix a l'apartat 2 de l'article 22 de la Llei de l'impost. Aquestes rendes s'integren dins de la base de tributació de l'estalvi.

D'acord amb l'apartat 1 de l'article 42 de la Llei de l'impost, com a regla general les rendes del capital s'imputen al període impositiu en què resultin exigibles o en el del seu cobrament si aquest cobrament és anterior.

Per determinar la renda neta del capital mobiliari que s'ha d'integrar en la base de tributació de l'estalvi en relació amb aquest concepte, l'import de la renda íntegra (constituït pels interessos meritats a favor de l'obligat tributari) es minorarà en les despeses d'administració i custòdia, les comissions d'intermediaris, així com altres despeses de naturalesa similar necessàries per obtenir aquestes rendes, tal com preveu l'apartat 2 de l'article 23 de la Llei de l'impost.

La persona o entitat pagadora de l'interès ha de practicar la retenció o l'ingrés a compte sobre el seu import, en la mesura que sigui una de les persones o entitats obligades a fer-ho d'acord amb l'article 50 de la Llei de l'impost i sempre que l'obligat tributari no hagi exercit l'opció a què es refereix l'article 23 del Reglament per aplicar la reducció prevista a l'article 37 de la mateixa Llei.

Si la renda percebuda per l'obligat tributari és de font estrangera i ha estat gravada en un altre país, l'obligat tributari pot practicar sobre la quota de tributació la deducció per eliminar la doble imposició internacional prevista a l'article 48 de la Llei de l'impost en la mesura que es compleixin les condicions del precepte esmentat.

ii. Dipòsits en entitats bancàries

El dipòsit en una entitat bancària es pot definir com el contracte pel qual el client de l'entitat entrega a aquesta entitat una quantitat de diners, amb l'obligació per part de l'entitat de retornar-la, bé en qualsevol moment a petició del client (dipòsit a la vista) o bé en un termini prefixat (dipòsit a termini).

La retribució que l'entitat financera satisfà al seu client en contraprestació per l'entrega dels diners inherent al contracte de dipòsit té la qualificació de renda del capital mobiliari derivada de la cessió a tercers de capitals propis, i hi són plenament aplicables totes les consideracions exposades a l'apartat *i* anterior.

iii. Deute privat. Bons, obligacions

No hi ha una definició legal d'aquests instruments financers en l'ordenament jurídic andorrà. En termes generals, els bons i les obligacions emesos per entitats privades constitueixen fórmules de finançament empresarial per les quals una entitat o grup d'entitats, amb la finalitat de captar fons del públic, emet actius financers que són subscrits pels inversors a canvi (i en representació) de la cessió dels seus capitals, i satisfà la corresponent contraprestació a favor dels inversors.

En tot cas, i amb independència de quina sigui la denominació utilitzada, aquesta anàlisi és aplicable a tots els instruments de finançament empresarial de caràcter privat que responguin a les característiques aquí indicades.

Els elements que caracteritzen els instruments financers que s'analitzen en aquest apartat es podrien resumir en els termes següents:

- L'inversor és titular d'un dret de crèdit, representat mitjançant l'actiu financer emès per l'entitat, i consistent en el dret a la devolució de l'import cedit més, si escau, la remuneració corresponent.
- En cap cas l'inversor adquireix la condició jurídica d'accionista, soci o partícip de l'entitat com a conseqüència de la subscripció dels actius financers emesos per l'entitat, amb independència del fet que la retribució a percebre per aquest inversor pugui estar condicionada a una variable financera relacionada amb l'activitat de l'entitat, com podria ser el seu benefici comptable o bé el del grup al qual pertany.
- La remuneració pot tenir un caràcter "explícit", consistent en la percepció d'un cupó, el qual pot tenir caràcter periòdic o no; "implícit", i materialitzar-se com la diferència entre les quantitats desemborsades en el moment de la subscripció i les quantitats compromeses a retornar amb ocasió del venciment de l'instrument; o bé "mixt", és a dir, que inclogui tant un rendiment explícit com implícit.
- Així mateix, aquesta remuneració pot tenir una naturalesa fixa o bé variable, estant fins i tot indexada als resultats o a qualsevol altra variable financera de l'empresa.

- Els actius financers amb què es materialitzen aquests instruments financers són generalment transmissibles, bé en mercats de valors organitzats o bé fora d'aquests mercats. Per aquest motiu, l'inversor pot materialitzar la renda derivada de l'actiu no només en virtut de la remuneració establerta en les condicions d'emissió del títol, sinó també mitjançant la seva transmissió a tercers en el mercat corresponent o fora d'aquest mercat.

- L'instrument financer pot preveure que, ja sigui de forma voluntària segons l'elecció de l'emissor o de l'inversor, ja sigui de forma obligatòria, en el moment del venciment, en comptes de retornar-li les quantitats compromeses en metàl·lic, es produeixi la conversió de l'actiu en un altre actiu de naturalesa diferent (normalment, accions o participacions en la mateixa entitat o en una altra entitat del grup).

L'element essencial que determina la qualificació fiscal que mereixen les rendes associades a aquests instruments financers és el fet que la posició del seu titular és equivalent a la d'un prestador, el qual té un dret de crèdit consistent en el retorn de les quantitats cedides i si escau en la remuneració derivada de la cessió, i no a la d'un accionista, soci o particip d'una entitat, en la mesura que no té aquesta condició ni tampoc els drets polítics i econòmics que en deriven (tot i que la seva retribució pugui estar vinculada als resultats de l'entitat).

Per tot això, les rendes derivades d'instruments de deute privat que reuneixen les característiques indicades en aquest apartat, com els bons i obligacions, percebudes per obligats tributaris de l'IRPF, tenen la qualificació de rendes del capital mobiliari derivades de la cessió a tercers de capitals propis a integrar dins de la base de tributació de l'estalvi. Això és aplicable qualsevol que sigui la forma com es materialitzi la renda de l'inversor, és a dir, tant si es percep un cupó (rendiment "explícit") com una renda "implícita" (materialitzada, per tant, en el moment de l'amortització, el reemborsament, el bescanvi o la conversió), com una combinació d'ambdós, o fins i tot com una renda obtinguda en ocasió de la transmissió a un tercer de l'actiu en qüestió.

L'import de la renda neta procedent d'aquests actius variarà en funció de com aquesta es materialitzi: (i) tractant-se d'un rendiment explícit, aquest import vindrà determinat per l'import íntegre de la retribució meritada (normalment, l'import del cupó) menys les despeses que siguin deduïbles d'acord amb l'apartat 2 de l'article 23, anteriorment mencionat; i (ii) en el cas d'un rendiment implícit, la renda íntegra es computarà com la diferència entre els imports obtinguts en ocasió de l'amortització, reemborsament, bescanvi o conversió i els satisfets en el moment de la subscripció o adquisició de l'actiu; a l'efecte de determinar la renda neta en aquest cas s'han de tenir en compte igualment les despeses associades a l'actiu que, d'acord amb l'article 23.2, resultin deduïbles a tal fi.

Segons el que preveu l'apartat 1 de l'article 42 de la Llei de l'impost, com a regla general totes aquestes rendes s'imputen al període impositiu en què resultin exigibles o al del seu cobrament si aquest cobrament és anterior.

Les rendes derivades d'aquests instruments estan sotmeses a retenció o ingrés a compte. L'entitat pagadora d'aquestes rendes ha de practicar la retenció o l'ingrés

a compte, en la mesura que sigui una de les persones o entitats obligades a fer-ho d'acord amb l'article 50 de la Llei de l'impost i sempre que l'obligat tributari no hagi exercit l'opció a què es refereix l'article 23 del Reglament per tal d'aplicar la reducció prevista a l'article 37 de la mateixa Llei. En aquest darrer cas la persona o entitat pagadora ha de remetre al ministeri encarregat de les finances una declaració segons el model oficial d'acord amb el que preveu l'apartat 4 de l'article 24 del Reglament d'aplicació.

Això és aplicable tant si la renda té caràcter explícit, implícit o mixt, com si es materialitza mitjançant la transmissió de l'actiu a un tercer. D'acord amb l'article 22.1 del Reglament d'aplicació, la retenció o l'ingrés a compte es computen sobre l'import íntegre de la renda satisfeta:

- En el cas de rendes materialitzades en ocasió de l'amortització, reemborsament, bescanvi o conversió del títol, la renda es determina com la diferència entre l'import entregat al seu titular en el moment de l'amortització o el reemborsament (o bé, en el cas de bescanvi o conversió, el valor normal de mercat de l'actiu entregat a canvi del títol) i el seu valor de subscripció o d'adquisició.

Per "valor normal de mercat" s'ha d'entendre, seguint la remissió que l'article 28 de la Llei de l'impost fa a la Llei de l'impost sobre societats, "el que haurien convingut persones o entitats independents en condicions de lliure competència". Tractant-se d'accions que cotitzin en un mercat organitzat, normalment aquest valor hauria de ser coincident amb el valor de cotització de l'acció en la data de referència.

- En el cas de rendes materialitzades en virtut de la transmissió de l'actiu, com la diferència entre el preu satisfet en la transmissió i el valor de subscripció o d'adquisició.

- Quan es tracti del pagament d'un cupó, l'import d'aquest cupó constituirà la base per calcular la retenció o l'ingrés a compte.

Si la renda percebuda per l'obligat tributari és de font estrangera i ha estat gravada en un altre país, l'obligat tributari pot practicar sobre la quota de tributació la deducció per eliminar la doble imposició internacional prevista a l'article 48 de la Llei de l'impost en la mesura que es compleixin les condicions del precepte esmentat.

Quan la renda procedeix de valors dipositats en entitats residents al Principat d'Andorra o que generin rendes el cobrament de les quals estigui a càrrec d'aquestes entitats, aquestes entitats hauran de practicar la corresponent retenció o ingrés a compte d'acord amb l'article 50.9 de la Llei de l'impost, i poden aplicar, si escau, la deducció per eliminar la doble imposició internacional prevista a l'article 48 de la mateixa Llei en els casos en què la renda hagi estat gravada a l'estranger.

iv. Deute públic andorrà

El Govern ha acordat en els darrers anys l'emissió de diferents instruments de deute públic amb l'objectiu de captar fons del públic per tal de satisfer les seves necessitats de finançament.

Sota diferents denominacions (principalment, de "bons" i de "lletres del tresor"), aquestes emissions es caracteritzen per constituir instruments de captació de capitals propis dels inversors, els quals, a canvi de la cessió del seus capitals, reben una remuneració que pot consistir en un interès fix (rendiment "explícit"), en una prima d'emissió o de reemborsament (rendiment "implícit") o en una combinació d'ambdós (rendiment "mixt"). Així mateix, els titulars d'aquests instruments tenen el dret al reemborsament dels capitals aportats una vegada arribat el moment de la seva amortització o cancel·lació.

Les condicions reguladores de l'emissió poden preveure la possibilitat o la impossibilitat de transmetre aquests títols abans del seu venciment en mercats organitzats de valors o fora d'aquests mercats. En el cas que aquesta possibilitat es materialitzi, l'inversor podria obtenir la corresponent renda a través de la transmissió, amb anterioritat al venciment.

El tractament fiscal de la renda obtinguda pel titular dels instruments esmentats de deute públic és el de renda del capital mobiliari derivada de la cessió a tercers de capitals propis.

D'acord amb la lletra *n* de l'article 5 de la Llei de l'impost, que preveu l'exempció de l'IRPF dels "rendiments derivats del deute públic emès pel Principat d'Andorra", les rendes objecte d'anàlisi estarien exemptes de l'impost.

El tractament esmentat com a renda del capital mobiliari derivada de la cessió a tercers de capitals propis i l'exempció a l'empara de l'article 5.*n* de la Llei de l'impost és aplicable a qualsevol que sigui la forma com es materialitzi la renda en qüestió, és a dir, tant si consisteix en un rendiment explícit, implícit o mixt, com si es posa de manifest mitjançant la transmissió del títol en un mercat organitzat de valors.

v. Productes estructurats

No hi ha en l'ordenament jurídic andorrà una definició de "producte estructurat". No obstant això, en el context dels productes financers que les entitats financeres ofereixen als seus clients, aquest es podria definir de forma genèrica com un producte financer d'inversió amb un termini prefixat, el qual permet a l'inversor la possibilitat d'obtenir, a canvi de la cessió dels seus capitals, una rendibilitat vinculada a l'evolució d'un determinat actiu.

Els dos elements que caracteritzen el producte estructurat són: (i) la cessió d'un capital per part de l'inversor i (ii) l'existència d'un actiu subjacent de referència al qual es vincula la rendibilitat final del producte i, si escau, la potencial pèrdua (total o parcial) del capital invertit. Aquest actiu subjacent pot tenir una naturalesa diversa, com ara: índexs borsaris, accions o participacions d'entitats, fons d'inversió, matèries primeres, tipus de canvi o tipus d'interès, entre d'altres.

Per tant, en el marc d'aquest producte, l'inversor cedeix uns capitals a favor de l'entitat emissora, i pot obtenir a canvi una certa remuneració (normalment consistent en un cupó pagador amb la periodicitat i l'import que es determinin) en funció de l'evolució de l'actiu de referència, així com la devolució del capital una vegada transcorregut el termini prefixat. No obstant això, les condicions del producte poden garantir el capital cedit o bé preveure la possibilitat de pèrdua total o parcial d'aquest capital, en funció de l'evolució de l'actiu de referència de què es tracti.

L'inversor té normalment la possibilitat de transmetre l'actiu en mercats organitzats (o fins i tot fora d'aquests mercats) i, d'aquesta forma, obtenir la renda corresponent abans del venciment del producte subscrit.

Tot i que el producte estructurat té alguns elements que poden atorgar-li un caràcter híbrid, com pot ser la indexació de la seva rendibilitat a actius diversos (per exemple, de renda variable, com accions o participacions en entitats cotitzades), això no altera la seva naturalesa d'instrument de captació de capitals aliens que en cap cas situa l'inversor en una posició equiparable a la d'un soci, accionista o partícip d'una entitat.

D'acord amb l'anterior, la qualificació fiscal de la renda obtinguda pel titular dels esmentats productes estructurats és en tot cas la de renda del capital mobiliari derivada de la cessió a tercers de capitals propis, i això amb independència que la renda es materialitzi en els terminis previstos en les condicions de l'emissió (és a dir, a través del cupó corresponent) o bé mitjançant la transmissió de l'actiu en un mercat organitzat.

Les consideracions expressades a l'apartat *iii* anterior resulten, per tant, plenament aplicables a les rendes derivades d'aquests instruments.

vi. Participacions en entitats

La condició d'accionista, soci, associat o partícip (d'ara endavant, "soci") d'una entitat es materialitza en la titularitat jurídica de les accions, participacions o títols equivalents en que es divideix el seu capital social, i que li dóna la facultat de participar en el seu patrimoni net i atorga els drets derivats d'aquesta condició, tant els de caràcter polític (singularment, el dret a assistir i votar en les juntes d'accionistes) com els de caràcter econòmic (en particular, la percepció del dividend i el dret a rebre la corresponent quota de liquidació en el cas d'extinció de l'entitat).

Dins de l'ordenament jurídic andorrà la normativa que estableix la regulació dels drets propis de la condició de soci d'una societat anònima o de responsabilitat limitada de dret andorrà es troba a la Llei 20/2007, del 18 d'octubre, de societats anònimes i de responsabilitat limitada.

No obstant això, els residents andorrans poden ser titulars de valors mobiliaris representatius de la participació en el patrimoni net d'entitats constituïdes sota la legislació d'altres jurisdiccions. L'anàlisi d'aquest apartat és aplicable a aquestes situacions, sempre que els elements que defineixen la condició de soci siguin

essencialment equiparables als establerts per la legislació andorrana, en els termes apuntats (és a dir, considerant els drets polítics i econòmics inherents a tal condició).

El tractament fiscal que correspon a les diferents tipologies de rendes que es poden derivar d'aquesta condició difereix en funció de quina sigui la forma com es materialitza la dita renda. En relació amb això, es poden diferenciar els supòsits següents:

- Els dividendes o participacions en beneficis que siguin objecte de distribució a favor dels socis d'una entitat es qualifiquen com a rendes del capital mobiliari derivades de la participació en el patrimoni net d'entitats, a les quals es refereix l'apartat 1 de l'article 22 de la Llei de l'impost.

A fi de computar la renda neta derivada d'aquest concepte, es podrà deduir de l'import íntegre del dividend l'import de les despeses previstes a l'article 23.2 de la Llei de l'impost, d'acord amb les condicions establertes en aquest precepte.

Quan els dividendes o distribucions de beneficis siguin satisfets per entitats residents fiscals a Andorra, estaran exempts d'acord amb el que es preveu a l'apartat j de l'article 5 de la Llei de l'impost.

Els dividendes estan subjectes a retenció o ingrés a compte, llevat que sigui aplicable l'exempció esmentada al paràgraf anterior.

Quan el dividend procedeix d'accions o participacions d'entitats no residents, dipositades en entitats residents al Principat d'Andorra o que generin rendes el cobrament de les quals estigui a càrrec d'aquestes entitats residents, aquestes han de practicar la corresponent retenció o ingrés a compte d'acord amb l'article 50.9 de la Llei de l'impost, podent aplicar, si escau, la deducció per eliminar la doble imposició internacional prevista a l'article 48 de la mateixa Llei en els casos en què el dividend hagi estat gravat a l'estranger.

- No obstant això, en el cas de dividendes distribuïts amb càrrec a la prima d'emissió o bé a altres partides del patrimoni net procedents d'aportacions prèvies dels socis, tal com estableix la lletra a de l'apartat 3 de l'article 24 de la Llei de l'impost, l'import de les quantitats retornades als socis minora el valor d'adquisició dels valors afectats, fins a la seva anul·lació, i l'excés que en pugui resultar té la consideració de dividend, i rep per tant el tractament exposat als paràgrafs anteriors.

- La renda, positiva o negativa, que es generi com a conseqüència de la transmissió de les accions o participacions en el patrimoni net d'entitats dona lloc a un guany o a una pèrdua de capital, tal com aquests es defineixen a l'article 24 de la Llei de l'impost. Aquest guany o pèrdua es computa, d'acord amb l'article 25 de la mateixa Llei, per la diferència entre el valor d'adquisició i el valor de transmissió de les accions o participacions i s'integra dins de la base de tributació de l'estalvi, tal com aquesta base es defineix a l'article 32 de la Llei de l'impost.

D'acord amb el que preveu l'apartat 1 de l'article 26 de la Llei de l'impost, s'entén per valor d'adquisició, quan aquesta adquisició ha tingut lloc a títol oneros, l'import real satisfet en l'adquisició, incrementat en les despeses i els tributs inherents a l'adquisició i satisfets per l'adquirent, exclosos els interessos i els impostos indirectes que hagin resultat deduïbles. L'apartat 3 de l'article 26 de la Llei de l'impost defineix el valor de transmissió com l'import real satisfet, sempre que no resulti inferior al seu valor normal de mercat, cas en què prevaldria aquest últim. D'aquest valor de transmissió es dedueixen les despeses i els tributs a què s'ha fet referència anteriorment, si han estat satisfets pel transmissor.

Quan l'adquisició o la transmissió s'hagin fet a títol lucratiu, per aplicació de l'article 27 de la Llei de l'impost s'apliquen les regles esmentades al paràgraf anterior, considerant-se com a valor real de les accions o participacions "el seu valor normal de mercat".

Quant al còmput dels guanys i pèrdues derivats de la transmissió de valors representatius de la participació en els fons propis d'entitats, s'ha de tenir en compte igualment la regla prevista a l'apartat 2 de l'article 25 de la Llei de l'impost, que assenyalava que "quan existeixen valors homogenis, es considera que l'obligat tributari ha transmès els valors que hagin estat adquirits en primer lloc. A efectes de determinació del valor d'adquisició, l'obligat tributari podrà considerar el cost individualitzat dels valors homogenis adquirits o el seu cost mitjà ponderat. L'aplicació d'ambdós mètodes en la determinació del valor d'adquisició d'una transmissió de valors implica que s'hagi de fer servir el mètode de càlcul del cost d'adquisició escollit, com a mínim, fins a la transmissió de tots els valors homogenis".

Als efectes de la Llei de l'impost, s'ha d'entendre per "valors homogenis" els procedents d'un mateix emissor, que tinguin la mateixa naturalesa i règim de transmissió i que atribueixin als seus titulars un conjunt de drets i obligacions substancialment equivalent.

En tot cas, l'apartat k de l'article 5 de la Llei de l'impost preveu que els guanys i les pèrdues de capital obtinguts com a conseqüència de la transmissió de valors representatius de la participació en els fons propis d'entitats, estan exempts quan el transmissor, individualment o conjuntament amb entitats vinculades segons el que preveu la Llei de l'impost sobre societats o amb altres persones unides per vincles de parentiu, inclòs el cònjuge i la parella en el cas d'unions estables de parella, segons es defineixen a la normativa reguladora de les unions estables de parella, per consanguinitat o adopció en línia descendent, ascendent o col·lateral, fins al tercer grau inclusivament, no hagi tingut una participació superior al 25 per cent en el capital, els fons propis, els resultats o els drets de vot de l'entitat en els dotze mesos anteriors al moment de la transmissió.

No obstant el que s'estableix en el paràgraf anterior, també n'estan exempts els guanys i les pèrdues de capital obtinguts com a conseqüència de la transmissió d'aquests valors quan existeixi una participació, computada en els termes indicats, superior al 25 per cent en el capital, els fons propis, els resultats o els drets de vot de l'entitat en els dotze mesos anteriors al moment de la transmissió, quan

l'obligat tributari hagi posseït la propietat dels valors objecte de transmissió, com a mínim, durant els deu anys anteriors a la transmissió.

No hi ha obligació de practicar retenció o ingrés a compte sobre els guanys i les pèrdues de capital, estiguin o no exempts de l'IRPF.

- En les operacions societàries de reducció del capital social d'entitats, quan aquesta reducció doni lloc a l'amortització de valors o participacions, es consideren amortitzades les adquirides en primer lloc, i el seu valor d'adquisició es distribueix proporcionalment entre la resta de valors homogenis que romanguin en el patrimoni del contribuent. Quan la reducció de capital no afecti de la mateixa manera tots els valors o les participacions propietat del contribuent, s'entén referida a les adquirides en primer lloc.

No obstant això, quan la reducció de capital tingui per finalitat la devolució d'aportacions, la percepció, per part del soci de l'entitat, de quantitats procedents d'aquesta operació, en virtut de la qual es procedeix al retorn d'aportacions socials al soci i, si escau, de reserves acumulades per l'entitat en la proporció corresponent, tindrà el mateix tractament que s'ha exposat anteriorment respecte de la prima d'emissió. Així, tal com s'estableix a la lletra a de l'apartat 3 de l'article 24 de la Llei de l'impost, l'import de les quantitats retornades als socis minora el valor d'adquisició dels valors afectats, fins a la seva anul·lació, i l'excés que pugui resultar té la consideració de dividend, i rep per tant el tractament indicat abans.

- La percepció de la quota de liquidació corresponent al soci d'una entitat que és objecte de liquidació és susceptible de donar lloc a un guany o una pèrdua patrimonial, a computar com la diferència entre les quantitats rebudes (o bé el valor normal de mercat dels béns rebuts, en el cas que la liquidació tingui lloc totalment o parcialment en espècie) i el valor d'adquisició de la participació anul·lada.

De la mateixa manera, l'anul·lació de la participació titularitat d'un soci en una entitat que es dissol sense liquidació en virtut d'una operació societària de fusió o escissió, i l'atribució, a canvi d'aquesta participació, de noves participacions en l'entitat beneficiària del patrimoni transmès en el marc de l'operació, igualment dona lloc a un guany o una pèrdua patrimonial que es computa com la diferència entre el valor normal de mercat de les participacions rebudes i el valor d'adquisició de la participació anul·lada.

En aquestes dos situacions (és a dir, liquidació d'entitats i operacions de fusió i escissió), els guanys i pèrdues de capital obtinguts estan exempts per aplicació de la lletra k de l'article 5 de la Llei de l'impost, si es compleixen els requisits establerts a aquest efecte.

- La Llei de l'impost no recull cap previsió en relació amb el tractament dels guanys o les pèrdues de capital derivats de la transmissió dels drets de subscripció preferent que corresponen al soci d'una entitat i que neixen en el marc d'una operació d'ampliació de capital. Per aquest motiu, l'import obtingut en la transmissió esmentada donarà lloc a un guany o a una pèrdua de capital, a computar d'acord amb les regles general de l'impost, en els termes que ja s'han

apuntat. Encara que aquest guany o pèrdua no es deriva estrictament de la transmissió de valors representatius de la participació en el capital d'una entitat, els efectes econòmics associats a la transmissió dels drets de subscripció són equivalents als derivats de la transmissió de les mateixes participacions i, per tant, s'hauria d'entendre aplicable l'exempció prevista a la lletra *k* de l'article 5 de la Llei de l'impost, en la mesura que es donin les condicions establertes al precepte indicat.

vii. Participacions en organismes d'inversió col·lectiva

Els organismes d'inversió col·lectiva ("OIC") de dret andorrà estan regulats a la Llei 10/2008, del 12 de juny, de regulació dels organismes d'inversió col·lectiva de dret andorrà.

El seu article 2 defineix els OIC, a l'apartat 1, com "els organismes que tenen per objecte invertir els patrimonis dels inversors i gestionar-los en béns, drets, valors negociables o altres instruments, financers o no, d'acord amb l'establert en els prospectes complets respectius i que estableixen sempre el rendiment de l'inversor en funció dels resultats col·lectius de l'organisme".

D'acord amb l'article 4 de la Llei 10/2008, els OIC de dret andorrà revesteixen la forma de fons o de societat o qualsevol altra forma que s'estableixi en la normativa vigent. Fins ara, la normativa andorrana aplicable als OIC no ha establert cap altra forma jurídica que puguin revestir els OIC diferent de les societats o fons i, per tant, aquestes dos són les úniques possibles per tal d'estructurar jurídicament un OIC.

D'altra banda, s'ha de tenir en compte que els obligats tributaris de l'IRPF poden tenir participacions en organismes o institucions equivalents als OIC, però sotmesos a dret estranger. En aquest sentit, tot i que els principis inspiradors d'aquests vehicles són generalment comuns i coincidents substancialment amb els que caracteritzen els OIC andorrans, les diferents legislacions aplicables poden establir regles específiques o configurar els OIC domèstics de formes diverses.

Per tant, no és possible establir una regla o un criteri aplicable en tot cas a qualsevol OIC de dret estranger que generi rendes a favor d'un obligat tributari per l'IRPF andorrà. Per tant, s'ha d'analitzar cas per cas tenint en compte els criteris següents:

- Els OIC estrangers que tinguin característiques anàlogues a les dels OIC andorrans gaudiran del mateix tractament que els OIC andorrans i, en general, que qualsevol societat (andorrana o no) que generi rendes a favor d'un resident andorrà, amb els matisos que més endavant s'apunten.

En aquest sentit, es pot entendre que existeix una analogia entre un OIC estranger i un OIC andorrà (tot i que puguin existir diferències en relació amb el seu règim jurídic específic) quan els elements i els principis definidors de l'organisme en qüestió són essencialment equivalents als propis dels OIC andorrans.

A l'efecte de valorar l'existència de tal analogia, s'han de tenir en compte els elements que, d'acord amb l'ordenament andorrà, configuren els OIC andorrans; és a dir: ha de tractar-se d'organismes o institucions que tinguin per objecte captar fons del públic per tal d'invertir-los en valors negociables o altres instruments (financers o no), d'acord amb l'establert en els seus prospectes, establint el rendiment de l'inversor en funció dels resultats col·lectius, que prevegin mecanismes per atorgar liquiditat a l'inversor i que estiguin sotmesos a la supervisió de l'organisme regulador corresponent en el seu país.

Tenint en compte tot això i pel que fa al tractament fiscal de les rendes procedents d'inversions en OIC, tant andorrans com estrangers, les regles aplicables podrien resumir-se tal com segueix:

- D'acord amb l'incís final de l'apartat 1 de l'article 22 de la Llei de l'impost, les distribucions de resultats procedents de qualsevol OIC de dret andorrà regulat en la normativa aplicable a aquests organismes té la consideració de renda del capital mobiliari derivada de la participació en el patrimoni net d'entitats.

Pel que fa als OIC de dret estranger anàlegs als OIC andorrans, igualment els dividendes i les distribucions de beneficis procedents d'aquests vehicles gaudirien de la mateixa consideració que les rendes del capital mobiliari derivades de la participació en el patrimoni net d'entitats a què es fa referència a l'article 22.1 de la Llei de l'impost.

Quan el dividend o el rendiment distribuït a l'inversor procedeix d'un OIC de dret andorrà que estigui subjecte a l'impost sobre societats andorrà, podrà accedir a l'exempció prevista a l'article 5.j de la Llei de l'impost.

Les consideracions exposades a l'apartat *vi* anterior pel que fa a les obligacions de retenció o ingrés a compte aplicables a les distribucions dividendes i participacions en els resultats d'entitats són plenament aplicables en relació amb els OIC, tant andorrans com estrangers.

- Les rendes, positives o negatives, que es puguin produir com a conseqüència de la transmissió o del reemborsament de la participació en els OIC de dret andorrà, es qualifiquen com a guanys i pèrdues de capital d'acord amb la definició continguda a l'apartat 1 de l'article 24 de la Llei de l'impost.

La mateixa consideració tenen els guanys i pèrdues procedents d'OIC estrangers anàlegs als OIC andorrans.

Aquests guanys i pèrdues podran gaudir de l'exempció prevista a la lletra *k* de l'article 5 de la Llei de l'impost, quan fa referència a la "transmissió o el reemborsament de les accions o participacions en qualsevol organisme d'inversió col·lectiva regulat en la normativa aplicable a aquests organismes", subjecte als requisits establerts per aquest article 5.k de la Llei de l'impost, i això tant si l'OIC és de dret andorrà com si és de dret estranger (excloent, en aquest cas, els OIC sense "personalitat fiscal").

viii. Contractes derivats

No hi ha una definició legal de “contractes derivats” en l’ordenament jurídic andorrà. És, per tant, un contracte atípic. L’expressió, no obstant això, engloba una diversitat de contractes de naturalesa i contingut molt diferents, de caràcter complex, els quals poden preveure una pluralitat d’obligacions i drets per cadascuna de les parts contractants.

En general, l’element comú d’aquests instruments és el fet de tractar-se de contractes pels quals es produeix una transferència de riscos entre les parts i el valor dels quals s’indexa al valor d’un actiu subjacent, el qual pot tenir naturaleses molt diverses; per exemple, tipus d’interès, matèries primeres, accions o participacions en entitats, índexs borsaris, divises o, en general, qualsevol altre instrument negociable.

Altres característiques que generalment es donen en aquests instruments són les següents:

- El valor de la posició contractual de l’inversor fluctua en funció del valor de l’actiu subjacent.
- No es requereix una inversió inicial per part del subscriptor de l’instrument o bé es requereix una inversió mínima. En particular, s’ha de tenir en compte que l’inversor no adquireix la titularitat de l’actiu subjacent i, per tant, encara que pot tenir exposició a la fluctuació del valor de tal actiu, no està obligat a fer el desemborsament que seria necessari en cas que volgués adquirir directament l’actiu. No obstant això, amb freqüència, l’entitat financera requereix a l’inversor l’aportació d’una certa quantitat (normalment, molt inferior al valor de l’actiu) en concepte de garantia.
- La liquidació dels fluxos derivats del contracte es realitza en una data futura.
- Els derivats poden ser objecte de comercialització en mercats organitzats o fora d’aquests mercats.

La primera qüestió que cal analitzar és la possible consideració de les rendes derivades dels contractes objecte d’anàlisi com a rendes del capital mobiliari. En aquest sentit, s’han de tenir en compte les consideracions següents:

- Tot i que econòmicament l’inversor guanya una exposició a les fluctuacions experimentades en la valoració de l’actiu subjacent, en termes molt similars als propis d’un titular directe, generalment la seva posició és diferent de la que té el titular jurídic de l’actiu. Per tant, la qualificació que hagi de donar-se a la renda obtinguda per l’inversor, no necessàriament ha de seguir la derivada de l’actiu subjacent.

Així, encara que el valor del derivat pugui estar indexat al valor de l’acció d’una determinada entitat, normalment no es considera que el subscriptor tingui, a efectes fiscals, la posició d’accionista d’aquesta entitat.

- Com s'ha indicat anteriorment, generalment la subscripció d'un contracte derivat no requereix un desemborsament inicial significatiu per part de l'inversor. En particular, normalment no se li exigeix la inversió de quantitats equivalents o similars al valor nocional de l'actiu subjacent, sense perjudici de la possibilitat que hagi de dipositar una certa quantitat en concepte de garantia.

En qualsevol cas, es pot concloure que la rendibilitat associada a l'instrument no està habitualment vinculada al desemborsament previ d'un capital per part de l'inversor i, per tant, s'ha de descartar la qualificació de la renda com una renda del capital mobiliari derivada de la cessió a tercers de capitals propis.

Descartada igualment la seva possible consideració com a renda del capital mobiliari sota qualsevol altre dels epígrafs de l'article 22 de la Llei de l'impost, només es pot qualificar aquesta renda com a guany o pèrdua de capital, segons es defineixen a l'article 24 de la Llei de l'impost, que s'han d'integrar dins de la base de tributació de l'estalvi.

Com ja s'ha indicat anteriorment, aquest guany o pèrdua es computa, d'acord amb l'article 25 de la Llei de l'impost, per la diferència entre el valor d'adquisició i el valor de transmissió de l'element patrimonial.

Les regles específicament aplicables per determinar el guany o la pèrdua i, en particular, la possibilitat de tenir en compte certes despeses accessòries al contracte, depenen de les característiques concretes i de les estipulacions pactades en cada cas particular. No és possible establir una regla general aplicable a la totalitat de derivats que poden existir, atesa l'amplitud d'aquesta categoria de contractes i l'absència d'una regulació legal que en delimiti el contingut.

En aquest sentit, certs tipus de despeses, com les comissions de corretatge o els relatius a la intermediació de l'entitat financera i vinculats a l'obertura i tancament dels contractes, normalment haurien de considerar-se com a accessoris i, per tant, computables als efectes de determinar el guany o la pèrdua. Així mateix, els interessos abonats per l'inversor en concepte de "marge financer", els quals freqüentment carrega l'entitat a l'inversor, també haurien de tenir la mateixa consideració, en la mesura que s'acredités la seva connexió amb l'obtenció de la renda.

Pel que fa a la garantia que s'exigeix generalment a l'inversor, atesa la seva naturalesa, normalment li serà reemborsada quan es cancel·li el contracte i, per tant, no hauria d'afectar el còmput del guany o la pèrdua.

No hi ha obligació de practicar retenció o ingrés a compte sobre els guanys i les pèrdues de capital resultants d'aquests contractes.

Les consideracions exposades en aquest apartat resulten aplicables sempre que es donin les característiques descrites en els paràgrafs anteriors. El tractament fiscal de qualsevol contracte o instrument derivat que no respongui a aquesta descripció, o que presenti particularitats específiques no previstes en aquest

comunicat tècnic, ha de ser objecte d'una anàlisi específica per part d'aquest òrgan directiu, si així se sol·licita.

ix. Operacions amb divises

Les rendes obtingudes per l'obligat tributari derivades de diferències produïdes pel canvi de moneda d'una determinada divisa a una altra tenen la consideració de guanys o pèrdues de capital, en la mesura que, sense tenir encaix en una altra categoria de rendes (assumint, per tant, que tals rendes no es generen en el marc de l'exercici d'una activitat econòmica), tals operacions són susceptibles de determinar una variació en el valor del seu patrimoni, conseqüència d'una alteració en la seva composició.

Aquesta renda s'hauria de computar per la diferència entre els imports rebuts en el moment de cancel·lar l'operació o desfer la posició i les quantitats satisfetes per tal d'adquirir les corresponents divises, tenint en compte les despeses associades a ambdós operacions.

El guany o la pèrdua es merita en el moment en què es desfà la posició o es cancel·la l'operació i, per tant, es percep el reemborsament o cobrament de les quantitats corresponents.

No existeix obligació de practicar retenció o ingrés a compte sobre els guanys i les pèrdues de capital resultants d'aquestes operacions.

Cosa que es fa pública per a coneixement general

Andorra la Vella, 4 de març del 2015.

Jordi Cinca Mateos
Ministre de Finances i Funció Pública *en funcions*